

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svake subote

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU III POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 13. lipnja 1908. god.

Broj 7.

Prinosi za širenje „Prave Pučke Slobode“. Gg. Frano i Niko Brajević iz Splita K 8; gosp. Joso Ozrečić pk. Mije iz Splita K 2; od prijatelja puka iz Imotske K 18; od N. N. iz Povelja K 12; od N. N. iz Lisaca K 10; N. N. iz Sućurja na Hvaru K 2. Ukupno K 52.

S ovom svotom po želji prijatelja „P. P. Slobode“ predplatismo 26 siromašnih težaka u raznim mjestima naše pokrajine.

Zahvaljujuć dobročiniteljima preporučujemo rodoljubim, nek sliede njihov primjer.

Kako se brane demokratski advokati.

Kad je „Pava P. Sloboda“ uprla prstom na prave krvopije puka, na neke advokate, puk se svuda počeo o njima baviti, samo advokati oko splitske „Pučke Slobode“ sustezali se da o tom otvore usta. Baš su oni prvi morali upozoriti „mali puk“ na ovu ranu, koja mu odnese žiće i život, kuću i kućište. Dočim su oni šutili, kao da se njih ne tiče, ili bolje nadali se, da puk na demokratske advokate ne će misliti, kad mu oni o tom ne govore.

Ali se ljuto prevariše. Po gradovima, po varošima, svugda u Dalmaciji narod je počeo progledavati, pače širi se sve više uvjerenje da advokati oko „Pučke Slobode“ da je puku jednu najžalostniju ranu, koja je za njega pravo prokletstvo.

Posljedice našeg pokreta već se vide, puk se sve više stiska oko zdravih načela našega lista, a odbacuje „Pučku Slobodu“ od koje nema prave slobode. Kad to uvidiše splitski advokati nisu mogli više mučati, te u zadnjoj „Pučkoj Slobodi“ hvale sebe i hoće da kažu puku — kao da je puk budala! — da je redovina gora od njihove deračine. Našeg lista ne imenuju, jer se boje da bi zavedeni puk mogao tražiti naš list i viditi kako stvāri stoje. To je znak da se boje istine, što im nikako ne služi na čast.

Što mislimo o advokatima.

U više navratka smo o njima govorili. Naši prijatelji dobro znadu da mi ne mrzimo advokate. Liepo je njihovo zvanje, pa je i potrebno. Neka budu dakle advokati, ali bi ludo mislio tko kaže, da je kod njih sve čisto. Ne dao Bog da ćemo mi ocrniti nji-

hov stalež, ili da ćemo se povući za advokatima splitske „Pučke Slobode“, koji su onako sramotno i nepravredno uzeli na nišan misnike.

Ima advokata, koji doista ljube narod, a ima ih bome i koji ga deru. Ako mi iznosimo račune nekih demokratskih advokata, a iznositi ćemo ih i unapried, to njima ne može biti na žao, jer su sebe proglasili onima, spasiteljima i jedinim prijateljima „maloga puka“. Oni bi pače morali to sami učiniti, da „mali puk“ vidi jesu li ili nisu njegovi derači i kakav im raj oni otvaraju na zemlji.

Dočim što vidimo? Da oko njih se kupi svakojakog svieta i onog, naime, kojima nije stalo ni do Boga ni do puka. Jedan glavni činitelj njihove ljubavi prema puku u Neretvi, bio je ubojica, jedan u Staromgradu kamatnik, i jedan poznati brbljavac u Grijanim. Od ovakovih ljudi s vremenom doniet ćemo mi dugi spisak.

Je li to dično za demokratske advokate? Je li to opravdano po evanđelju? Odgovorite vi demokratski advokati, koji tako često uče druge da živu po evanđelju! Izvršujete li vi tako vaše uzvišeno zvanje? Kažemo vam da ima advokata i zlih i dobrih.

Redovina i deračina.

Ono što puk daje svojim župnicima zove se redovina, a ono što mu nose advokati zovese deračina, od rieči derači. O uredjenju redovine mi smo rekli svoju u 2-gom broju našeg lista, te ne treba da se dalje bavimo.

To nisu sigurno pročitali demokratski advokati, pa zašto opet o tom govore? Oni misle da ćemo mi braniti redovinu i ostavit u miru njihovu deračinu. Varaju se. Gudimo mi svakome istinu, bila ona draga ili ne demokratskim advokatima.

Koliko laži oni napišu o redovini, dokazuju izpravci, koji se neprestano tiskaju u njihovom listu. Neka iznesu jedno jedino selo, gdje svi, kako demokratski advokati pišu, daju redovinu. Neka navedu jedno jedino selo, pa i jednu jedinu kuću, koje je redovina uniela, ili je radi redovine sve izgubila.

Dočim o deračini dogodilo se sve obratno. Led nas hvata oko duše kad pomišljamo što su pravde učinile od našega puka. Radi deračine mnogi su morali izgubiti kuću, kućište i zemlje. Advokatska je kesa sve pozobala. Nek nam kažu demokratski „maloga puka“

koliko su puta propale pravde, jer su bile nepravde, a mogli su stranku svjetovati da se izmire i kazat joj čisto i bistro, da se zaludu pravda. Nije se to učinilo, pa je stranki propalo sve.

Da vidimo koliko te pravde vriede. U prvom redu i prije konačnog računa dolaze darovi: pilići, kapuni, zecovi, pršuti, kaštradina, jaja, pečenice, maslo, sir, janjci, kozlići i sto drugih stveri. Znadu demokratski advokati kako se s tim darovima pazari i s istima se na hrpe grnu forinti.

Poslie ovih darova računi i valja častno i mastno platiti što god se veliki advokat zauzeo za „mali puk“. Ako je čas otišao na sud plati ga, ako te što svjetovao plati ga, ako je što za te rekao plati ga. Plati i plati sve i sve se dobro plaća. Tu skoro donieli smo primjer, kako je jedan demokratski advokat, koji puca od ljubavi za „mali puk“ činio, da mu seljak plati 120 K, što je dva puta za njega bio na sudu! A mnugo puta ti računi iznose na hiljade.

Pa imadu srce demokratski advokati pisati u „Pučkoj Slobodi“, da je redovina nesnosnija od pravdanja. Istina je naprotiv ono što kaže puk, da lako je dati popu redovinu, ali je teško doturu deračinu.

Što demokratski advokati kriju malome puku.

Čitajte zaključke, koje su činili glasoviti demokratski advokati na skupštini u Splitu, pa ćete viditi kako su oni ostavili najpotrebitije stvarl za „mali puk“. Nabrojili su devet točaka. Viču na sve i svakoga, a na sebe se ne obaziru. Evo što su morali glasovati za dobro „maloga puka“.

1. Da vlada posebitim zakonom smanji pristojbine advokatima. N. p. je li pravo, da za dva puta što se idje na sud mora se dati sto i dvadeset kruna i to od gladnog težaka? Je li to pravo? Nek se ta plaća snizi i nek puk znade koliko im ima dati.

2. Nek se strogo zabrane darovi, jer je to korupcija proti kojoj moraju ustati najviši splitski prijatelji „maloga puka“.

3. Nek se zakonom ustanovi seoski sud dobrih ljudi, koji će nastojati, da se izmire ili nagode pravdažije i da odvrćaju narod od suda i od advokata.

Zašto ove tri točke nisu donieli na skupštini splitski veliki demokratski? Za

ništa drugo nego radi njihove kancelarije. Tim više otkad su oni sebe razglasili da su jedini prijatelji „malog puka“ od kad njihove kancelarije najviše rade i najviše dobivaju. Bili bi dakle ljudi, kad bi u vlade pitali ona tri zakona. Oni su udrili na sve, a sebe i svoju kancelariju ostavili na miru, a ti, puče, sudi sada, rade li ti razvikani demokratski advokati na tvoju ili na svoju korist. Sudi i osudi.

Kako demokrat Smodlaka šiša „mali puk“.

U gornjem članku govorimo o najljućoj nevolji, koja tišći naš siromašni narod, koji je lukavo premučao dotur Smodlaka na skupštini „malog puka“ u Splitu.

Deračina mu donosi kako nikakvom odvjetniku u Dalmaciji, a bojati se je da je on digao toliku viku proti redovini, u nadi da kad se ne bude davala misniku dodje i ona u njegovu proždrljivu kesu. Čuj „mali puče“, koliko na tvojim žuljima dobiva takozvani tvoj prijatelj demokrat Smodlaka.

Prošle godine (1907.) utjerala je njegova kancelarija, znaš koliko? ništa manje od **sto hiljada kruna** (sto hiljada kruna!), osim ljubavi i darova u duzinam jaja, i četrdeset janjaca, za koje se moglo imati K 320 (tristo i dvadeset) kad bi svako prodao po K 8, a možda o Uskrs i skuplje, kad su baš bili prodani.

Ovaj ogromni dobitak koje je „mali puk“ dao svom velikom proroku, donosi jedan zagrebački list. A mudri Smodlaka na to ni mukat. Boji se progovoriti, jer možda je dobio i više od sto hiljada kruna! U istinu preveć skupo se plaća Smodlakina ljubav prama „malome puku“!

Jesil čuo, puče mali! Pamti dakle: Tvoj prijatelj avokat Smodlaka kroz samu jednu godinu tebi odadrao sto hiljada kruna! Pa da ue će tvoj prijatelj još jednu i još ljepšu kulu sagraditi? Vikat će on opet proti redovini i proti misnicima, sada da „mali puk“ njemu nosi. Jadni narode, što od tebe čini demokratska deračina!

Demokrati i težačko pitanje.

Kako su Talijani opustošili našu zemlju.

Kad je naš hrvatski narod bio ujedinjen, bio je i sam gospodar svog posjeda i on ga je svaki za sebe obradivao. Nu naš narod zadesivale su razne nezgode, koje ga skučiše i pod gospodstvo mletačke republike. Mi smo do toga nesretnog časa bili sretni i zadovoljni, a od tada postali smo robovi, ščavi — tako su nas zvali. Sva pusta golet, što oko sebe vidimo sviodok je okrutog talijanskog gospodstva. — Gospoda mletačka od straha, da se naši oci ne bi opet osovili na noge, pa prognali Talijane iz svoje kuće, kako su to više puta i učinili, naredili su da sve naše šume posieku i izkorjene i da se balvani odvedu u Mletke. Šume su nam posiekli, da nebudemo imali drva za gradit brodove za rat koje su se tada zvali „galije“, a balvane su odveli u Mletke, da na njima kuće grade. Mletci su sagradjeni na balvanima iz naših šuma, a mi smo ostali bez drva.

Kako vidiš težače, Talijan je nništio sasvim naše blagostanje. Da mi imamo naše prvašnje bogate šume, mi danas ne bi morali prodavati blago velikog i malog zuba, ne bi morali preko ljeta gonit blago u planinu, jer bi ovo imalo dosta hrane kod nas u svojoj kući. Da nam Talijanac nije posiekao šume, kod nas ne bi bilo žege, ne bi bilo bure, a ne bi ni krupе. Dalmacija naša bila bi pravi raj zemaljski.

Ovo smo mimogred spomenuli, a to samo zato, da narode u opče, a težače napose vidiš s kim se družje Smodlaka i družina. Oni i danas evo pružaju ruku onim istima, koji su sutra pripravnici da tebe zatru, koji te u duši mrze, koji bi tebe i djecu tvoju živu pekli na ražnju, a to ti je Talijan.

Postanak težačkog pitanja kod nas.

Kad su mlečani ratovali s nama, u ratu ko što je naravno izginulo je, ili kašnje poubijano i podavljeno u Mletcima dosta naših narodnih muževa. Imanje što je posle njih ostalo, a i bez toga dužda mletački darivao je onim svojim vjernim mletčićima, a i domaćim izrodima, koji su se najviše izticali u ugnjetavanju našeg naroda, koji su ga znali najbolje guliti i na galije slati. Ova mletačka gospoda nisu sama mogla obradivati prostrane zemlje i tako dadoše ih težaku na obradivanje uz uvjet, da mu da dio ljetine. I ovako nastaje težačko pitanje kod nas.

U početku mi smo bili pravi robovi mletačkih plemića. Nismo bili gospodari ni što kupiti ni što prodati drugamo, nego smo sve morali voziti u Mletke, a bilo nam je dopušteno pristupiti na jednu samu obalu zvatu „riva dei ščavoni“, to će hrvatski reći „obala robova“. Kako vidiš, težače, Talijanci su nas zvali robovima, a robovima nas zove i Smodlaka sa družinom kad kaže da smo kmetovi što hoće reći robovi.

Kako smo se oslobodili od mletačkih plemića.

Naš težak ostao je uvijek radišan. Želja ga je neprestano vukla da postane vlasnik one zemlje, koju obradjuje. Hrvat nije nikada trpio gospodstva vrh sebe i želio ga se otresti. Po onoj: „Kolo sreće naokoło vrteći se ne prestaje, ko bi gore eto dole, a ko doli gori ostaje“ dogodilo se i sa mletačkom republikom. I nije je nestalo. Nu nije nestalo njezinih plemića koji se udomiše u našoj kući. Kad je republika pala i srušila se za vazda, plemići, koji su kod nas ostali nisu imali više masne plaće, te nenaučni raditi, stali su malo, a malo prodavati težacima njihovu vlastitost na zemlji, te u 100 godina, kao da se je njima mal ne sasma trag zameo.

Starih mletačkih plemića nestade, a narod pokupova zemljište, te isto pade u narodne ruke i tako postasmo opet svoji u svojoj kući, a Talijan ode preko mora.

Koliko vrsti težačkih odnošaja ima kod nas.

Kako smo rekli kmetskih odnošaja kod nas nema, ovi su izčezli sa padom i propasti mletačke republike i njezinih plemića — konta zvatih. — Danas su težački odnošaji kod nas privatnika, demania, bratovština, samostana i inih crkvnih ustanova.

U narednom broju progovoriti ćemo koju o svakom ovom odnošaju napose, a danas ćemo završiti, ali prije moramo nešto reći o dobrima, koje danas kod nas vlada uživa.

Državna imanja.

Ova državna imanja nalaze se na Vranu u Dalmaciji, a u Istri na Brionskim otocima kod Pule.

Ovo su prostrana polja, a vlasnica je vlada. Pod izlikom, da ih ona obradjuje na korist naroda, ona ih obradjuje radi sebe i svoje koristi, dok jedan narod, koji živi u blizini skapa od glada, a svagdano trpi od nepravedno udarenih globa. Pošto vladi ne treba da ima svog posjeda, ondje gdje živi siromašni narod, koji čuti potrebu komada dobre zemlje za obradivanje, to bi bila dužnost naše vlade, da Vranu podijeli medju siromašno pučanstvo najprije dotične okoliće. Vidite od kad je god Smodlaka s družinom počeo svoju gnjusnu politiku, on nije ni rieči proslavio o ovim dobrima, a zna se i zašto. On vladu štediti, jer to je najkomodnija politika. On ju dapače i hvati, jer mu je u računu, a napada i grdi one, koji su vazda s narodom, za narod rade, a radeći za narod s narodom diele svaku radost i žalost, kao i ovu kobnog Smodlakova roda i družine. Narode, težače, Smodlaci ni družini ne vjeruj to su tvoji krvni dušmani, jer su prijatelji onih, koji su te upropastili i na prosjački štap dotjerali. Čuvajmo se njih, kô ognja!

Nešto o slobodi.

U ljudskom je srcu duboko uvriježena ljubav za slobodom. Za njom su čeznuli svi narodi u svim vremenima. Ona ih je poticala na rad i na velika djela. Poviest borbe za slobodu, to je poviest celoga svijeta.

U kolu ostalih naroda, i naš je hrvatski narod kroz viekove pokazao veliku ljubav za slobodom, a možemo ponosno ustvrditi; da ju je pokazao u puno većoj mjeri, no mnogi drugi narodi. Više no ijedan drugi narod ima on svojih slavni mučenika za slobodu.

Ljubav za slobodom, iza tolikih viekova, nije ni najmanje jenjala u našem narodu. Ona se dapače u posljednje vrijeme još jačom pokazuje. Stoga je svaki domorodac i uvjeren, da će naš narod, iza tolikih borba i žrtava, u skoroj budućnosti dopriniet do svoje podpune slobode.

A Bog dragi usporio iaj čas!

Iz samoga naslova ovoga lista razabireš, dragi brate, da ako u svijetu ima prave slobode, valja da je ima i krive. Nijedna se rieč u svijetu nije tako krivo shvaćala i još ne shvaća, kao baš rieč sloboda. Uvijek je bilo, a i još ima ljudi, koji pravu slobodu zamjenjuju sa nekom varavom nezavisnošću od bilo koje vlasti, od bilo kojega zakona. Ali to ne može da bude prava sloboda: jer prava sloboda valja da vodi ljude kreposnomu i poštenom življenju, dok ih ova potiče na zloću i opaćinu.

A pošto i kod nas ima proroka krive slobode, stoga sam odlučio, da ti u malo rieči kažem što je prava sloboda. Tako ćeš i ti lakše moći upoznati ljude, koji ti propoviedaju krivu slobodu, pa ćeš ih se lakše moći čuvati i braniti.

*

Svak može da se odluči na što hoće. To znači, da je svaki čovjek slobodan: da ima slobodnu volju. Može

učiniti i dobro i zlo po volji. Može se opiti i ne opiti, ukrasti i ne ukrasti, itd.

Slobodan je čovjek, ali se ta njegova sloboda ne smije protezati i na zla djela. Kada bi se sloboda imala protezati i na zla djela, tada ni sam Gospodin Bog, koji je podpuno slobodan, ne bi bio slobodan, jer on ne može da učini ništa zla.

Prava je dakle sloboda za čovjeka u tomu, da radi dobro a bježi od zla. Jer činimo li zlo, time zlo upotrebljavamo slobodu, taj najljepši dar božji.

Što bi bilo od svieta, kada bi svak mogao činiti ono, što ga je volja? ili ono, što po svojim silama može da učini? Ovaj bi svijet u tom slučaju bio pravi pakao.

Evo sina, sa dobro na oštrenim nožem u ruci. On ima snage, da taj nož rine u srce svoje majke. Ima li on pravo da to učini? Bog učuvao!

Iz ovoga samoga primjera, dragi brate, lako možeš da uvidiš razliku iz medju sile i prava. Kada te razlike ne bi bilo, tada bi se imao nevinim proglasiti i najodurniji zločinac, kao što je ubojica svoje majke, i razbojnik, koji dočika ljude na putu, da ih ubije i orobi. Pravo je nad silom; a ljudska se sloboda ima protezati samo na ono, što je pravo i pošteno,

Ali radi strasti i raznih drugih uzroka, ljudi i ne znaju često puta ni što je pravo, ni što je pošteno. Tko ih potom može da nauči, te upoznađu što je pravo i pošteno, i što valja da čine? Tomu ih uči sam Bog. Tko gazi volju božju, taj se odalečuje od svoje konačne svrhe, taj se zlo služi svojom slobodom.

Ako je to tako, kako zbilja je, tada ti je lako, dragi brate, upoznati i prijatelje i neprijatelje slobode. Tko ne će da se ljudi pokoravaju božjemu zakonu, taj je neprijatelj slobode. Tko hoće i želi i radi, da se ljudi pokoravaju tomu zakonu, taj je pravi prijatelj slobode.

Naši slavni djedovi, netom su upoznali pravu slobodu, rado su je prihvatili i u srce stavili, pa su tu slobodu krvlju svojom kroz viekove branili. A danas zar, da se hrvatski narod iznevjeri tomu glasu slobode, da pogazi zakon božji? Nikada. Hrvatski će se narod i unapried vazda junački boriti: „Za krst častni, i slobodu zlatnu“.

(Sliedi).

„Slobodarka“

(Davorija prave pučke slobode).

Svaka sila za vremena,
Pošten narod tu je sad,
Naprednjačka pada sila,
Zasluzni ih stiže jad.

Ak' smo dosad blagi bili,
Popuštali svaki čas,
„Već ne ćemo“, budan narod,
Složan kliče u vas glas.

Klevetama i lažima,
Zagrmise snagom svom,
Al sa čela poštenjakâ
Značaja ih smrvî grom.

Gospodari misle da su,
A tamo su strasti rob,
Koja će im, tiho, tiho,
Samosilju izdupst grob.

Naša j' ovo domovina,
Hrvatska ju dobi krv,
Prot Hrvatskoj ko se diže
Kobna to je podla strv.

Svugd gdje naša rieč slovi,
Svugd su naša braća svud,
Vjera, jezik slobod prava
Na jednu nas stiska grud.

Napried složno u redove,
Naprednjacim kućne čas,
Opustiše, propadoše
Hrvatski je ovo glas.

Naši dopisi.

Bobovišće (Brač) na Duhove.

Na same Duhove, skromnom svečanošću bi otvor naše „Hrvatske Seoske Zadruga“ za štednju i zajmove. Na licu se čitalo svakom drugu veselje i radost radi same stvari, koja je u sebi sveta, i jedina kadra da podigne puk iz nevolje i da ga priuči urednu i poštenu življenju.

Gornje Primorje, početkom lipnja.

(Mudrost najvećeg prijatelja „maloga puka“). Mudar je vaš dotur Joso! Kad si mu istinu kô na dlanu kazao a laž u grlo sasuo: on muči ko olovom zaliven. Zaludu je gluhi šapljat i sviestit lešine živih mrtvaca. Zaludu je govoriti, da je njemu do dobrobiti puka koliko i do lanjskoga sniega; jer da on puk ljubi i želi mu dobra, ne bi ga onako varao i zaludjivao.

Naš Joso muči, kad mu „Prava Pučka Sloboda“ u brk kaže tko su ono krvopilice puka našega. Muči Joso — a ne! on viče: Redovina! Redovina! A kad mu se tvrdimi dokaže razlozi, da nije tako, nega da su izilice i pučke krvopilice medju ostalim i neki avokati, dok na žeravi masni lonci vriju, siroti puku niz lišce se krvave suze liju; a da je tako, naš Joso najbottle zna, a znati mogu i Splićani netom pogled na biele mu bace dvore — što će tada naš Joso? On muči! Pa da nije mudra glavica vaš Joso!

Pišu nam iz Bobovišća, da je tamo silna krupa sve „ko ljesnaci“ s temelja uništila krvave težačke trude. Je li da mu srce od tuge pukne i da pameću krene, da se ne uzda u Boga i u njegovu pomoć! C. k. Vlado, i ti si pozvana da tu pomogneš, jer inače pogibe onaj dobri narod.

Posebni Poučni dio „Prave Pučke Slobode“.

Ustanove o odpisivanju zemljarine radi prirodnih šteta.

Kad nastupe drugi neuklonivi, i na izvanredan način pokazajući se dogadjaj, kao što je i mraz (slana) trajna suša, ustrajna kiša za vieme žetve, navala zareznika ili miševa, i peronospore, može ministar financija, prama ustanovam ovog zaslana dozvoliti odpis zemljarine, u onom dielu, u kojem je šteta nanešena, pod sljedećim uvjetima:

1) da je prihod gospodarstva uništen bio u takovom obsegu, da se vidi, da je većina gospodarstva postradala u po-reznoj občini;

2) da u pogledu pojedinih gospodarskih predmeta. onaj čisti prihod, koji po operatu o zemljarini otpada na oštećene čestice, te koji se po mjeri štete, kao uništen smatra, iznaša više od trećine ukupnog čistog prihoda od gospodarskog predmeta;

3) da su pojedini posjednici zemljišta imali takav gubitak u prihodū, da su isti tim spali u zavremenu nuždu.

Svaka šteta prirodnim gori rečenim pojavim učinjena, ima biti prijavljena, kako je već spomenuta, najdalje do 8 dana.

Prijave imadu se podneti poreznoj vlasti prve molbe (Kotarskom Poglavarstvu, poreznoj upravi) po oštećeniku ili njegovom zamjeniku pismeno ili ustmeno. Ako je šteta nanešena više njim, mogu prijavu podneti po zastupniku opunomoćenom bez bilje-govine opunomoćnicom, ili po občinskom predstojniku, koji će se smatrati kao puno-vlastnik istih.

Pogodnosti ovim zakonom zajamčene za odpis zemljarine, iznašamo sada, jer kako se čuje, da postojeća trajna suša prouzročila je ogromnih šteta, i smanjila prirod izpod polovice, da se oštećenici na vrieme okoristiti moga, jer trajna suša je takodjer zakonom uzeta u obzir kao elementarna nepogoda. Zato oštećenici se upućuju da svoje prijave podnesu što prije. Glede svih pak ostalih nepogoda, koji bi eventualno nastati mogli, te su u zakonu uzete u obzir, kao što su gori napomenuti, neka oštećenici prijave na vrieme predpostavljanim Občinskim Opraviteljstvima, koje će dragovoljno učiniti, što je potrebno, da se postigne odgovarajući odpis zemljarine.

U najboljoj namjeri, da ste mi zdravo čitatelji „Prave Pučke Slobode“.

Prigovori i odgovori.

Kako poznaju zakon! Zadnji „Kremenjak“ javlja iz Prvića: „Neku večer (pazite!) primakao se tiho našem župniku Fr. D. Šulini na sred puta (pazite! pazite!) neki momčić od kojih 16 godina i zamolio ga, da bi ga pričestio“. Pomislite, momčić moli župnika da ga pričesti u večer na sred puta! Župnik naravno ne htio, a „dobri kršćani“ oko „Kremenjaka“ za to ga psuju. Makale, Iljadica i sva njihova crna družba, koji pišu „da su uvjereni pristaše svete nauke propetog Isusa Krista“ usudjuju se onako rugati baš sa Isukrstovim ustanovam. Huncuti jadni, bacite krinku sa obraza, i ostavite sveti nauk Isukrstov u miru!

Napokon priznaju . . . . Crna družba oko „Kremenjaka“ dosad je uvijek vikala da svećenik mora paziti samo na crkvu, odsad begeniše i odobrava da mora raditi i van crkve. Zašto ta promjena? Upekla ga „Prava P. Sloboda“ pa, ko uplašeni spuž, uvlači rogove. Na ono što donosi odgovorit ćemo kad svrši, medjutim ako koji svećenik ne želi da ga ukore ljudi oko „Kremenjaka“ i da bude miljenik njihova srca, valja da radi kako oni hoće, da žive kako oni žive, valja da propovieda nauk Isukrstov, kako ga oni tumače, da ne osudjuje slobodnu ljubav, da pričešćuje u večer i sto drugih gadarija. Crna družba taj će rad pohvaliti, svećenika takovog posvetit, jer oni to mogu kad se sami izkazuju da su jedini „dobri kršćani“.

Vječni šetalica krmenjačke (?) poljane napokon našao je službu i to baš onu koja odgovara njegovoj akademskoj naobrazbi. A koju? Pazi on sada pomljivo ko ima klobuk na glavi i kad ga skida, pa još ko mu se šeta po otčevoj poljani. Pa da nije vriedna sila, je brate... a i zarada će biti prilična...! A truda pak malo za sdušno vršenje ove dužnosti: 8 sati proste mirne šetnje po poljani, a 4 sata hladovanja pod stablom tik poljane.

Gusarići vaviek isti a i ne mogu biti bolji bez odgoja, bez srca, bez stida ljudskog, požuda za novcem, za občinom, za drugom i t. d. ne da im mira.

Zadnji broj onog najsratomnijeg listića pod kapom nebeskom pun je pogrda na sve i svakoga, koji nije a i ne može da bude kao oni — na sve, kojima je do hrvatskog poštenja i dobiti maloga puka.

Prija krmeljaci, sad demokrati ne promjeniše se u ničem i ako im došao novi apoštol „Kanibal“ ni on, a bome ni nitko ljudim ih učinit neće, pogotovo ne vodje demokratske, jer po svemu izgleda, da koli vodje toli vojnici te demokratske stranke svugdje su jednaki. I ovi u Šibeniku jednaki onim u drugim mjestima pokrajine. Sve sami društveni talog. Borba za korito, za mandate, a što je za njih najglavnije — za mastne zalogaje.

Eto takvi su, pa i novi apoštol „Kanibal“ za kancelariju. Čudno! i on š njima! Ta on ih pozna; pozna i njihovu prošlost, ta zna ko je kamenovao Dra Zlatarevića, tko je tolike i tolike poštene građane tukao, derao samo zato, jer ne trpiše njihova zulum, a ipak je tu i on ih diže. Ali uzalud! Narod je naš odavno otvorio oči i upoznao svoje prave prijatelje, a ti su mu svi u stranci prava. A one, koji se sad proglašiše demokratim, bacio je narod u kut i iz toga kut ne dižu se više, pa makar im došlo u pomoć sto Kanibala i držalo im vreću.....

Svega po malo.

Braći Sokolašima. Pozivlju se sva braća Sokolaši da pristupe u nedjelju 14. t. m. u 9 sati jutrom na prijavu. Zdravo!

UPRAVA.

Švicarska. Ovih dana gornju stranu ove zemlje zameo snieg kao da je sredina zime. Strahota ga je palo. Sve je pokrio, sve zameo. Usjevi izginuli. Od puste težine sniega i grane se kršile, ciela stabla izgignula. Ploda ove godine nema. Narod jadan kuka i nariče. Pomozi ga, dobri Bože, a nas sačuvaj takova biča!

„Hrvatska Plovidba“. Pod ovim imenom otrag malo dana bi odlučeno ustrojiti društvo na dionice sa ograničenim jamstvom. Svaka dionica bit će od 500 K, a razpisat će ih se 1000.

Odlučilo se nabavit dva parobroda a ograničit će se privremeno samo na pruge Trst-Metković i Rieka-Metković.

Na čelu ovog pokreta stoje ljudi iz Šibenika, Kaštela, Makarske i Jesenica a to su pravi pučki prijatelji, pa smo uvjereni, da će se stvar što skorije oživotvorit na podpuno zadovoljstvo občinstva. Bilo u što dobrih časa!

Crnagora. Nekoji ne zadovoljni ljudi, ponajviše mladići bili zasnovali baš vražiju poparu nekojoj braći svojoj. Odlučili bili dinamitom poubijati sve ponajbolje i najuglednije ljude, a valjda i istoga svoga kneza. U Beogradu je urota skovana. Nego, Bog dao i sve se doznalo. Pohvatali zločince, a i pokupili bombe. Sada tim razbojnicima sud sudi. Ako razum, pravica i zakon budu vriediti, te se i u ovo pitanje ne upletu framazunerija, biti će okrivljenici opatrnjeni u redu, baš kako i zaslužuje njihov opaki pokušaj; uplete li se tko, biti će blago osudjeni, a tada zbogom pravda, a Jovo na novo.

Azija. U Japanu vlada strah a u Kini, osobito u Kantonu, smjelost i prava buna proti japanskim trgovcima. Između jednih i drugih vlada velika napetost. Zli biljezi! U Persiji i Indiji nije ništa bolje, ako nije i gore. Rusija je u Persiji i kolo zaigrala. Bio je baš pravi rat u kojem je uništeno pet-šest sela. Rusijo, čuvaj se švabe!

Zakon proti pijanstvu. U Englezkoj je pijanstvo tako preotelo mah, da su učeni i pametni njezini ljudi puno zabrinuti za budućnost naroda svoga. Nijedna kužna bolest, nijedna nesreća nemože narodu toliko škoditi u duši i tielu, koliko pijanstvo. Od pijanca, nezdrav porod, a od slaba poroda, kržljava djeca.

U Englezkoj to već opažaju, pa se strašno zamislili i prepali. Da zlo ograniče, glasovali su zakon proti pijančinama. Kažu da je baš strog ali i valja na ljutu ranu privijati ljutu travu i s druge strane znademo, da srdce odveć milostno neizvida rane. Žalostno jest, da se ovakova i prisilna sredstva moradu upotrebljavati, a da se čovjeka svede sa pogubne stranputice na pravi put. Ali ljubav prama puku, kad se radi o zdravlju naroda, o obstanku i propasti njegovoj, sili upravitelje država, da upotrebe sva sredstva da zlo zaprieče, a svrhu postignu, da od zla narod oslobode.

Hrvatski naš puk, pijanac nije. Pojedinač imade koji piju i puno, pa se i opijaju; ali tih puno nije. Narod je naš Bogu hvala i trjezmen i pametan, pije koliko mu je dosta i kad ima i može. Dobro bi bilo da ni tih pojedinaca nema, ali kao što u pšenici može biti kukolja, tako i među pametnim ljudima može biti i nepametnih. A od tih neka svak bježi, ko od kuge. Bolje ti je i osamljenu živiti, nego s pjanim čovjekom se družiti. Čeljade pijano više slični živini nego čovjeku.

Čuvajmo se, braćo, prekomjernog pića. Proždrelost je smrtni grieh, koji uništjuje i ljude i ciele narode.

Gospodin Bog malo je vina stvorio a puno vode. Pijmo dakle i manje vina, nego smo ga dosele pili, a vode koliko možemo. Živimo trjezmeno krsćanski, kako nas uči sveta crkva, naša je to korist, a neće trebati za nas Hrvate glasovati zakon proti pijanstvu, da nas od propasti oslobodi kao u Englezkoj.

Rusija. Nemirnjaci, anarhiste, rodjena braća socijalista demokrata, koji su u vrieme bune bili počinili koji zločin, osudjeni su kako je koji zaslužio. Ipak se još u Rusiji uije sve umirilo. U Tiflisu, nepoznati čovjek, upravlja i vodi četu od 18 odsudjenika, koji su iz tamnice pobjegli, a utvrdili su se u jednom samostanu. Imadu i oružja a i

prokletih bomba-dinamita. A naizad će to glavom platiti. I pravo je. Zadnjih godina Rusija je dosta pretrpila, a da nije ista drugo, nego što je izgubila pusto brodovlje i toliko jadne momčadi! Pak? Pala muha na medvjeda. Oporavlja se ona i sprema gradeći brodove i željeznice, a na koga se obori, bit će mu i poteži i porenji.

Beč. Nekoji naši poslanici u ovom zajedničkom saboru digoše svoj glas na obranu hrvatskih prava, koja tlače i gaze bahati Magjari i ban Rauch. A sve će to biti uzaludno. I Niemci i Magjari složni su proti nama, i ako jedan prama drugome staj kao kozji rozi. Kad je jednim ili drugim potreba od nas, miluju nas dok im pomožemo, a kad im od nas ne treba, slož se, pa udri po nama. Pravi su himbenjaci, varalice, lije, al će i dolijati. Ljudi u miru, sustavi se mienjaju, dogodjaji se novi zbijaju, a u tim neprestanim promjenama moguće bi i nama banuti zgodan čas. — Uskori ga Beč.

Tirol. U glavnom gradu Innsbruku strašna galama. Neki Wahrmund, učitelj na univerzitetu počeo krivo poučavati. Katolici se uzbunili i nedopuštaju mu već da poučava. Svi židovi, liberalci, demokrati i t. d. digoše se u njegovu obranu. Kolo vode Niemci, zakleti neprijatelji svih slavena osobito nas Hrvata. Pa ipak, ono nekoliko Hrvata iz naših strana, mjesto biti uz ostale katolike, mjesto braniti svoje vjersko načelo, stupaju uspred sa najkrvnijim svojim dušmanima, a sve na radost i veselje židovsko-framasunske družbe, koja bi, kad bi mogla, sve kršćane uništila. Grjehota je, sramotno i žalostno, da se mladež naša tako pušta za nos vući.

Poruke Uredništva.

„Braći težacima“, Primošten. — Vaš liepi dopis kog smo primili kasno ne možemo objelodaniti u ovom broju, ali stalno u dođućem, jer je liep a i istinit. Vi poznate najbolje ljude ovdje, a Smodlaku — kao odvjetnika — u pravdi Primošten-Vidović, i tu ste ga dobro orisali. Evala Vam! Živili braćo! —

Prijatelju, Šepurina. — Isto tako zakasnilo za ovaj broj. Molimo sve prijatelje lista, da nam na vrieme, kratko i čitljivo pišu, a mi ćemo im vazda rado tiskati. Bog i Hrvati!

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i dr.) — Šibenik

KOD

Šime Šupuka

(Petrićeva kuća kod pazara)

može se dobiti prve vrsti

Engleske Modre Galice i najfinijeg taljanskog Sumpora uz vrlo povoljne cijene.

Suviše isti prodaje:

Ječmeno brašno od naškog žita dobro ustrojena 100 Kilogr.	f. 10-80
Zob magjarsku „ „ „	10--
„ bosansku „ „ „	9-50

Posluga brzo i točno.